

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf. II. 20.329/2010/5. szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Debreceni Ítéltábla az előbb személyesen eljáró, majd a fellebbezési eljárás során Dr. Csúry Kálmán ügyvéd (Debrecen, Petőfi tér 9.) által képviselt felperes neve ...**I. rendű alperes neve, címe** és az előbb Dr. Izsóné dr. Jakab Judit ügyvéd, majd a fellebbezési eljárás során Dr. Csécsy Andrea ügyvéd (Debrecen, Bem tér 10. I/3.) által képviselt II.rendű alperes neve, címe lakos II. rendű alperesek ellen kegyeleti jog megsértése miatt indított perében a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság 23. P. 22.451/2009/19. számú ítélete ellen az I. rendű alperes által 20., míg a II. rendű alperes által 21. sorszám alatt előterjesztett fellebbezések folytán meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett részét megváltoztatja, a keresetet elutasítja; mellőzi az alperesek kötelezését perköltség fizetésére a felperes részére; mellőzi a felperes kötelezését illeték lerovására.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az I. rendű alperes részére 80 000 (Nyolcvanezer) forint, a II. rendű alperes részére 156 000 (Egyszázötvenhatezer) forint együttes első- és másodfokú perköltséget.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás:

A II. rendű alperes a felperes nagynénje.

A **M.** Temető evangélikus részének kezelője, fenntartója az I. rendű alperes.

1977-ben elhunyt a II. rendű alperes édesapja - a felperes nagypja -, akit az I. rendű alperes által fenntartott temető részben az 1.T főút jobb 3. Tk. ... jelzésű sírban helyeztek örök nyugalomra.

1980-ban elhunyt a II. rendű alperes édesanyja - a felperes nagymamája -, akit e sírban a férje mellé temettek el.

Az ezután készített síremlékre „ T. L. 1903-1977; neje **T. L-né** 1912 - 1980" felirat került.

A felperes édesapja - a II. rendű alperes testvére - 2000-ben hunyt el. Eltemetetését intézve a felperes 2000. január 13-án az I. rendű alperesnél befizetett 8 000 Ft-ot, melynek ellenében kiállított pénztárbizonylat azt tartalmazza, hogy T. L-né, címe által megbízásából fizetett 8 000 Ft, T. L. sírjának újra 1.T.főút jobb 3. sír Tk érv.: 2025-ig 8000 Ft."

2005. február 4-én a II. rendű alperes a szülei sírhelye használati joga meghosszabbítása ellenértékéért befizetett 19 000 Ft-ot az I. rendű alperesnek.

A II. rendű alperes házastársa, **P. Z.** 2008-ban elhunyt. A felperes hozzájárulásával őt a perbeli sírban helyezték örök nyugalomra.

2008-ban a II. rendű alperes a szülei és férje sírhelyén lévő síremléket átalakíttatta, annak fejrészét teljes egészében kicserélték, arra új sírfelirat került az alábbi szöveggel: „T. L. 1903-1977, felesége **..L.E.** 1912 - 1980, ... 1930 - 2008, felesége **T.J** 1938 - 20".

A felperes többször módosított keresetében kérte, hogy a bíróság állapítsa meg, hogy az alperesek azon tevékenységükkel, hogy közreműködtek a perbeli sírhelyen **P.Z.** eltemetetésében, megsértették kegyeleti jogát. Ehhez ő hozzájárulását nem adta, tekintettel arra, hogy a **T** és a **P** család között régóta konfliktus húzódott, továbbá a II. rendű alperes házastársa római katolikus vallású volt, ellentétben az adott sírban nyugvó nagyszüleivel, akik evangélikus vallásúak voltak.

Kérte, hogy a bíróság kötelezze az I. rendű alperest arra, hogy a **M** evangélikus temetőben biztosítson sírhelyet **P.Z.** hamvainak eltemetetéséhez, valamint a temetőkönyvben a perbeli sírhelyre vonatkozóan őt tüntesse fel rendelkezésre jogosultként. Ennek indokaként arra hivatkozott, hogy a korabeli számlák, bizonylatok által igazoltan nagymamája eltemetetője az édesapja volt, aki így a sírhely feletti rendelkezési jogot megszerezte, s azt tőle ő, mint törvényes örökös megörökölte. A II. rendű alperest kérte kötelezni arra, hogy tűrje **P.Z.** földi maradványainak exhumálását, s őt temettesse át az I. rendű alperes által biztosítandó sírba; a 2008-ban átalakított síremléket állítsa helyre eredeti formájában, továbbá tűrje, hogy az I. rendű alperes a sírhely fölötti rendelkezési jog jogosultjaként őt tüntesse fel a temetőkönyvben. Kérte az alperesek költségben való marasztalását.

Az I. rendű alperes a kereset elutasítását kérte. Álláspontja szerint a felperes nem jogosult rendelkezni a sírhely fölött, mivel sírhelyhasználati jogot nem szerzett, az a sírban fekvő idős T. L- hoz és T. L-néhoz rokonsági fokban közelebb álló II. rendű alperest illeti. Azzal érvelt, hogy sírhelybiztosításra, **P.Z.** hamvainak újratemetésére nem kötelezhető, temetési helyet annak részére kell biztosítani, aki azt megváltja. Megítélése szerint amiatt, hogy **P.**

Z. az adott sírhelyen korábban eltemetettektől eltérő vallású, a felperes kegyeleti jogai nem sérültek. Kérte a felperes költségben való marasztalását.

A II. rendű alperes a kereset elutasítását és a felperes költség fizetésére kötelezését kérte. Azzal védekezett, hogy édesanyját a felperes édesapjával együtt közösen temették el, majd bátyja halála után a sírhely feletti rendelkezési jog reá szállt, az nem a felperest illeti. E rendelkezési jogát gyakorolva alakította át a síremléket, s a sírfeliratot, amellyel a felperes kegyeleti jogát nem sértette. Állította, hogy **P.Z.** perbeli sírhelybe való eltemetéséhez a felperes hozzájárult. Előadta, hogy a temetési hely újraváltásában, mint eltemettető elsőbbséget élvezett.

Az elsőfokú bíróság széles körben lefolytatott bizonyítási eljárást követően meghozott ítéletében megállapította, hogy a II. rendű alperes azzal, hogy a **M.** Temető evangélikus részében az 1 T. főút jobb 3. Tk. ...-ös temetési helyen állított síremléket 2008. évben a felperes hozzájárulása nélkül átalakította, megsértette a felperes kegyeleti jogát; e temetési hely feletti rendelkezési jog jogosultja a felperes. Kötelezte az I. rendű alperest, hogy a nyilvántartó könyvbe 15 napon belül a felperes fenti temetési hely feletti rendelkezési jogosultságát 2025-ig terjedő időre jegyezze be. E változás bejegyzése tűrésére kötelezte a II. rendű alperest; kötelezte továbbá a II. rendű alperest, hogy a perbeli sírhelyen állított síremlékről a **T.J** 1938 - 20. feliratot saját költségén, 15 napon belül távolíttassa el. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította, az I. rendű alperest 21 000, a II. rendű alperest 20 000 Ft perköltség felperes javára történő megfizetésére kötelezte; kötelezte a felperest, hogy leletezés terhe mellett rójon el az iratoknál 39 000 Ft illetéket.

A határozata indokolásában kifejtette, hogy a perbeli jogvitát a temetőkről és a temetkezésről szóló 1999. évi XLIII. törvény (a továbbiakban: temetőtörvény) rendelkezései alapján kellett elbírálnia. E törvény 22. § (1)-(4) bekezdései felhívásával megállapította, hogy az adott temetési helyre utoljára eltemetett T L-né eltemettetője a felperes édesapja, T. L. **R.** volt. Ezt a felperes által becsatolt temetési számlák és a temetési ügyintézővel kapcsolatos iratok támasztják alá, mert azok mindegyike a felperes édesapjának nevére lett kiállítva. Ezzel szemben a II. rendű alperesnek kellett volna bizonyítania, hogy édesanyja eltemettetője ő volt, ám e kötelezettségének nem tett eleget. Azt a tényt, hogy özvegy T.Lné halála után folytatott hagyatéki eljárás jegyzőkönyve azt tüntette fel, hogy a temetési költséget az elhunyt „V” megnevezésű betétkönyvében lévő összegből fedezték az örökösök, nem találta elégségesnek annak igazolására, hogy a II. rendű alperes a testvérével közösen temettette el az édesanyját. Hangsúlyozta, hogy a „temetési hely feletti rendelkezés szempontjából ugyanakkor a bíróság álláspontja szerint azt kell az eltemettetőnek tekinteni, aki a temetési hely felett rendelkezni jogosult, ez a személy pedig a felperes édesapja volt.” Levezette, hogy T. L. halála után a rendelkezési jog törvényes örököseit, a felperest és testvérét illette, utóbbi azonban e jogot tanúvallomásából kitűnően a felperesnek átengedte, így a felperes jogszerűen járt el, amikor 2000. évben a sírhely újraváltására vonatkozó jogát gyakorolta, ezzel szemben a II. rendű alperes 2005-ben a sírhelyhasználat meghosszabbítására nem volt jogosult a temető törvény alapján.

Megállapította, hogy a felperes 2008-ban hozzájárult **P. Z.** perbeli sírba történő eltemetetéséhez, s e nyilatkozatát a temetés megtörténte után nem vonhatja vissza, ezért az ezzel kapcsolatos keresetet alaptalannak találta.

A temetőtörvény 22. § (2) bekezdésére utalással hangsúlyozta, hogy a temetési hely felett rendelkezni jogosult személy részére biztosítja a törvény a síremlék, sírjel állítására vonatkozó jogok gyakorlását is. Tényként állapította meg, hogy a felperes, mint rendelkezésre jogosult, a sírhely átalakításához nem járult hozzá. Azzal, hogy e hozzájárulás hiányában alakította át a II. rendű alperes a sírhelyet, változtatta meg a feliratot oly módon, hogy olyan személy nevét is feltüntette, aki nincs oda eltemetve, megsértette a felperes kegyeleti jogát, személyiségi jogát. E sérelem megítélése szerint azzal szüntethető meg, ha a II. rendű alperes az ítélet rendelkező részében megjelölt feliratot eltávolíttatja.

Rámutatott, hogy **P. Z.** nevének, születési, halálozási idejének eltávolíttatása a sírfeliratról az ő kegyeleti jogának megsértését eredményezte volna, ezért ezzel kapcsolatban a keresetet elutasította.

Megállapította, hogy azzal, hogy idős T. L. és idős T. L-né mellé a római katolikus vallású **P. Z.-t** is eltemették a perbeli sírba, a felperes kegyeleti jogai sérelmet nem szenvedtek, mert a II. rendű alperes házastársa vallási hovatartozásával a felperes akkor is tisztában volt, amikor az adott helyre történő eltemetéséhez annak idején hozzájárult.

Kifejtette, hogy a felperes kereseti kérelmei többszörös keresethalmazt alkottak, melyből következően a meg nem határozható pertárgyérték után kereseti kérelmei számával egyezően, négyszeresen kellett volna lerónia a kereseti illetéket. A felperes összesen 45 000 Ft eljárási illetéket rótt le, ezért a hiányzó 39 000 Ft leletezés terhével való lerovására kötelezte.

A Pp. 81. § (1) bekezdése alapján a pernyertesség-pervesztesség arányának figyelembe vételével döntött a perköltség viseléséről.

Az ítélettel szemben benyújtott fellebbezésében az I. rendű alperes annak megváltoztatását és a kereset elutasítását, a felperes költségben marasztalását kérte. Arra hivatkozott, hogy 1980-ban idős T. L-né halála után örökösei közösen intézték a temetést, ezt a hagyatéki tárgyalási jegyzőkönyve is igazolja, s ezzel kapcsolatban költségeik nem merültek fel. Előadta, ha több örökös jár el az elhunyt személy eltemetésekor, a kiállított számlákon mindig csak egyikük nevét tüntetik fel, az ilyen okirat nem alapozza meg a sírhely feletti rendelkezési jogot. Adott esetben e rendelkezési jog a felperes édesapját, s a II. rendű alperest illette együttesen, ám T. L. halála után a rendelkezési jog jogosultjává kizárólag a II. rendű alperes vált. Ebből következően ő volt jogosult a sírhely újraváltására, nem pedig a felperes. Mivel T.L. a sírhely feletti rendelkezési jogot nem gyakorolhatja, jogszabálysértő az az ítéleti rendelkezés, mely szerint az I. rendű alperesnek őt kell a temetőkönyvben e jog jogosultjaként feltüntetni.

Az ítélettel szemben előterjesztett fellebbezésében a II. rendű alperes annak megváltoztatását, a kereset elutasítását, s a felperes költségben való marasztalását kérte. Azzal érvelt, hogy 1980-ban a bátyjával együtt intézték édesanyjuk eltemettetését. Utalt arra, hogy a temetőtörvényt megelőzően hatályban volt kormányrendelet értelmében együttesen voltak temetésre kötelezettek, s így is jártak el. A 2000. január 13-án eszközölt befizetéssel a felperes nem váltotta újra a sírhelyhasználatot, az ekkor kiállított bizonylat azt tüntette fel, hogy T. L-né megbízottjaként járt el, márpedig a megbízó nem lehetett a 20 éve elhunyt nagymamája, míg édesanyja nem volt jogosult rendelkezni a sírhely felett, így megbízást sem adhatott fia részére. Felhívta a figyelmet, hogy a sírhelyhasználat általa történt meghosszabbításakor a sírhelyhasználat időtartamát a temetőtörvény rendelkezésének megfelelően 25 évben, azaz 2033-ig állapította meg az I. rendű alperes, ám az elsőfokú bíróság ítéletének rendelkezése szerint ez az időtartam 8 évvel csökkenne. Hangsúlyozta, hogy a sírhely felett ő a rendelkezésre jogosult, ezért joga volt a sírhely átalakíttatására, s férje oda való eltemettetésére is. E cselekmények nem sérthetik a felperes kegyeleti jogát, amint a nevének feltüntetése sem.

Az ítélet tábla erre irányuló fellebbezés hiányában nem érintette az elsőfokú bíróság ítéletének keresetet részben elutasító rendelkezését a Pp. 253. § (3) bekezdése alapján.

Az alperesek fellebbezését alaposnak találta.

A Ptk. 85. § (3) bekezdésében meghatározott kegyeleti jog olyan sajátos közös joga a hozzátartozóknak, végrendeleti juttatásban részesítetteknek, melyet tipikusan együttesen gyakorolhatnak. Elvileg a kegyeleti jogosultságot bármelyik jogosult önállóan is gyakorolhatja, e téren azonban fokozott jelentősége van az együttműködésüknek.

Az adott esetben azonban a felperes és a II. rendű alperes - a közöttük kialakult, végletekig elmérgesedett viszony miatt - nem tudja e jogot egymással együttműködve, társadalmi rendeltetésének megfelelően gyakorolni, ezért vitájukban a bíróságnak kell döntenie.

A vita eldöntésekor a temetőtörvény rendelkezéseinek nincsen jelentősége, az ugyanis a kegyeleti jog gyakorlási módjáról nem szól.

A temetőtörvény preambuluma kimondja, hogy „az Országgyűlés az elhunyt személyek emlékének méltó megőrzése és ápolása, a temetkezés közegészségügyi és kegyeleti rendeltetésének érvényesítése, valamint a temető- és temetkezési kultúra fejlesztése” érdekében alkotta meg a törvényt.

E jogszabály a temetőfenntartó és az eltemettetők közötti viszonyt szabályozza, a törvény hatályáról szóló 2. § . (1) bekezdése szerint „e törvény határozza meg a temetőkkal, a temetkezési emlékhelyekkel és a temetkezési tevékenység ellátásával összefüggő jogokat, kötelezettségeket és feladatokat”.

Az elsőfokú bíróság által kiemelt 22. § nem azt rendezi, hogy kinek milyen dologi jogai vannak az adott körben, ki jogosult síremléket létesíteni a hozzátartozók, a kegyeleti jog

jogosultjai közül; annak csupán igazgatási feltételeit szabályozza, azaz azt, hogy a temetőfenntartó kit tekint olyan személynek, aki rendelkezhet a sírhely felett, ám a hozzátartozók közti viszonyt nem rendezi.

Ennek megfelelően a törvény 18. §-ában szabályozott nyilvántartásokba, így a temetőkönyvbe való bejegyzés is csak azt határozza meg, hogy a fenntartó kit tekint „ügyfelének”, olyannak, aki e nyilvántartásra való hivatkozással minden további igazolás nélkül rendelkezhet a sírhely felett, ám a kegyeleti jog gyakorlásának sorrendjét nem dönti el. E jog gyakorlása nemcsak a nyilvántartásban feltüntetett személyt illeti meg, a nyilvántartás mindössze azt jelenti, hogy az ott nem szereplő jogosult esetleg nehezebben - például bírósági ítélet, végrendelet, más okirat felmutatásával - tudja jogait érvényesíteni a fenntartóval szemben.

A sírhelyhasználat nem eredményez sem tulajdonjogot, sem birtokláshoz való jogot, nem azonosítható semmiféle polgári jog használati viszonytal. A sírhelyhasználati jog kegyeleti célt szolgál, az sajátos kegyeleti jellegű jogosítvány, így az azzal kapcsolatos vitás kérdésekben nemcsak a vagyoni jellegű birtokvédelem szabályait, hanem a személyiségvédelmi, kegyeleti rendelkezéseket is alkalmazni kell (BH 1990. évi 375. jogeset, Legfelsőbb Bíróság Pfv. V. 22.758/2001/5. számú határozat). Hangsúlyozza az ítélet, hogy személyhez fűződő joga csak létező (élő) személynek, illetőleg jogi személynek lehet, meghalt személy vagy megszűnt jogi személy ilyen joggal természetesen nem rendelkezik. Az emlékü, illetőleg jó hírnevük azonban megsérthető, ez azonban a túlélők érzelmeit, személyiségi jogait sérti. A meghalt személy emlékének megsértése miatt bírósághoz fordulhat a hozzátartozó vagy az a személy, akit az elhunyt végrendeleti juttatásban részesített. Ebből következően a felperes, mint a perbeli sírhelyben nyugvók hozzátartozója, perindítási jogosultsággal rendelkezik, e joga nem kérdőjelezhető meg.

A Ptk. a meghalt személy emlékét, illetőleg az ehhez fűződő kegyeleti jogot részesíti védelemben. Ezen abszolút szerkezetű jog akkor válik konkrét, ha valaki azt megsérti. Minthogy a törvény kegyeleti jogot véd, az ezzel kapcsolatos kérdések elbírálásánál komoly jelentősége van a társadalmi felfogásnak is. Több személy kegyeleti jogának esteleges ütközése különösen gondos mérlegelést tesz szükségessé, a bíróságnak általában erkölcsi normákat, szokásokat kell figyelembe venni, s ha ezek alapján nincs lehetőség a vita eldöntésére, kézenfekvően az elhunyt (elhunytakhoz) fűződő rokoni fok az irányadó.

Adott esetben a vitatott sírban nyugvók: a II. rendű alperes szülei és férje, akik a felperesnek nagyszülei, valamint nagynénjének férje. E tény alapján volt eldönthető, hogy a kegyeleti jog gyakorlására egyaránt jogosult peres felek közül együttműködésük hiányában kinek van joga előbb dönteni a jog gyakorlásáról.

A sírhely átalakításával a II. rendű alperes nem sérthette meg a felperes kegyeleti jogát, mert az ő hozzájárulásával férjét az adott sírba temethette, nyilvánvalóan a síremléken nevét feltüntethette, s mivel nem vitásan joga van majdan magának is oda temetkezni, saját nevét is felírathatta oda, mindezekkel a felperes nagyszüleihez fűződő kegyeleti joga nem sérült.

Az elsőfokú bíróság tévesen állapította meg, hogy a felperes édesapja volt idős T. L-né eltemettetője. Az, hogy a számlákat, bizonylatokat a fenntartó kinek a nevére állította ki, nem dönti el az eltemettető személyének kérdését, mert annak, hogy ezen okiratokra kinek a nevét írják, számos, az eltemettető személyének meghatározása szempontjából egyébként irreleváns oka lehet. A néhai T. L-né hagyatéki tárgyalási jegyzőkönyvéből kitűnően az eltemettetés költségeit az elhunyt örökösei a hagyatéki tárgyat képező betétkönyvben lévő összegből közösen fedezték.

A felperes 2000. évi befizetéseire nem alapozhat jogokat, az semmilyen „többletjogot”, előnyt számára a kegyeleti jog gyakorlása sorrendjében nem jelent, ellenkező értelmezés ugyanis abszurd helyzetet teremtene.

Az I. rendű alperes által vezetett nyilvántartókönyv megfelelően regisztrálta a rendelkezésre jogosult személyét, ami egyébként - ahogy arra az ítéletábra az előbbiekben rámutatott - nem irányadó a hozzátartozók közti vita eldöntésekor.

A kifejtettekre tekintettel az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett részét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján megváltoztatta, és a keresetet elutasította.

Ennek következtében mellőzni kellett az alperesek kötelezését perköltség fizetésére a felperes részére.

Mellőzte az ítéletábra a felperes kötelezését további kereseti illeték lerovására is. A per tárgya kegyeleti jog megsértésének megállapítása és jogkövetkezményeinek alkalmazása volt. Az esetleges többszöri kegyeleti jogsértés nem jelent keresethalmazatot; a per tárgyának értéke nem volt megállapítható, ezért az illetékről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 39. § (3) bekezdés b) pontja alapján a bíróságnak összesen 21 000 Ft illeték feljegyzéséről kellett volna rendelkeznie, figyelemmel arra, hogy a per tárgyánál fogva az Itv. 62. § (1) bekezdés f) pontja értelmében tárgyi illeték-feljegyzési jogos. Tekintettel azonban arra, hogy a felperes pervesztessége miatt köteles lenne a feljegyzett illeték állam javára történő megtérítésére, az általa már lerótt 45 000 Ft kereseti illetéket az ítéletábra figyelembe vette, ám abból a fentiekből következőn a felperesnek csak 21 000 Ft-ot kellene viselnie. A többletként mutatkozó 24 000 Ft-ot az elsőfokú bírósághoz benyújtható kérelemmel visszaigényelheti.

Az ítéletábra határozata értelmében mind az első-, mind a másodfokú eljárásban az alperesek váltak pernyertessé, ezért a felperes a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles részükre perköltség megfizetésére. E címen mindkét alperes javára elszámolta jogi képviselőjük munkadíját (32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (3) és (5) bekezdés) eltérő arányban, mert a fellebbviteli tárgyaláson csak a II. rendű alperes képviselője jelent meg, s javára figyelembe vette a fellebbezésre lerótt 36 00 Ft fellebbezési illetéket is.

D e b r e c e n, 2010. július hó 1.

Dr. Csiki Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Veszprémy Zoltán s.k. előadó bíró, Süliné dr. Tózsér Erzsébet s.k. bíró

A kiadmány hitelél:

tisztviselő